

HORAȚIU MĂLĂELE

*Poezii
și
vorbe-n
vânt*

Bookzone
BUCUREȘTI, 2022

PREFAȚĂ

La ochiul cel rău, cu privirea bună

Acest extraordinar atlet al ambiguității care este Horațiu Mălăele e *wise enough* ca să „facă pe nebunul”, adică să încânte prin ambivalențe, să destindă prin încruntare, să te ducă direct... la răscruce, altfel zis, la o sumă de târcoale. Pe de o parte, să stârnească instantaneu hohote de râs, fie și numai la intrarea mută și tiptilă în scenă, și pe de alta, să te facă să-ți stea mintea-n loc printr-o mișcare de sprâncene, determinându-te să te întrebi dacă nu cumva chestia hazlie e jalnică ori dacă severitatea jucată nu ascunde mai degrabă ceva haios. Indiferent că e Rică, Revizorul, Sinucigașul, Profesorul din *Lecția* lui Ionesco sau victima din *Dineu cu proști*, umorul

lui e aproape totdeauna pe muchie de cuțit. Șarja aparent gratuită e, de fapt, bine căptușită cu cinism, arlechinadele au adesea fibră sadică, aluzivul cu bemol ascunde impulsuri vindicative. Personajul lui foarte rar râde în hohote, iar atunci când totuși o face, faptul aduce a strigăt expresionist, vădind resorturi psihice la limita suportabilului. De regulă, cultivă surâsul tăios, ironia incizantă, gluma ghilotină. Cu excepția scheciurilor televizate și a rolurilor de comic nud, în fața cărora râsul spectatorului irumpe fiziologic (și terapeutic totodată), Mălăele este un as al croșetării de impulsuri contrarii. Dai să râzi, dar te împiedici de-un rictus. Crezi c-ai prins miezul poantei, dar te agasează ori te neliniștește o grimasă, o coborâre complice a glasului. Te înfioară sonoritatea agresivă a unei replici „definitive”, dar imediat ești anesteziat de-o șoptă perfid-conspirativă.

În plus, omul nu face deloc risipă gestuală și nici nu cultivă abuzul de comportament nonverbal. Ba de multe ori se pietrifică-n centrul scenei minute în șir, captiv vizual – ai zice – în cușca propriilor dioptrii, fără să ne poată vedea reacția. Fals. Simte tot, aude tot, iar laserul ironiei lui scanează auditoriul cu sagacitatea și nesațul

unui prădător invariabil pus pe șotii, dar despre care presimți la tot pasul că te poate oricând înghiți zglobiu, cu tandră poftă ludică.

V-ați gândit vreodată la legăturile dintre poanta unui banc și morala unei fabule? Exact aici cred eu că se află legătura de chei pentru tipul de comic, pentru sertarele cu umor și ușile ironiei lui Horațiu Mălăele. Ele nu-s deloc puține, fie pe scenă sau ecran, fie-n caricaturi, desene, acuarele, uleiuri. Dacă poanta încheie, pune direct capacul și declanșează râsul, de multe ori morala fabulei preferă ocolul, devoalările succesive. Poanta vizează iute o țintă fixă, în vreme ce morala, ca înțelepciune bătrânească, e mai prudentă, mai coticită, cultivând falsa ezitare, surâsul ambiguu, dubla semnificație. Asta inclusiv atunci când sensul e clar și obiectivul e ferm luat în cătare.

Între poanta caricaturală și morala fabulei oscilează și captivanta ambiguitate din jocurile (pe scenă sau pe hârtie) ale lui Horațiu Mălăele. Totul e să nu ne lăsăm orbiți de lucirile de spadă ale celei dintâi, neglijând privirea dibace dindărătul dioptriilor celei din urmă.

Vorbeam de scrinul ironiei sale, altfel zis, de sertarele umorului său. După cum, pe scenă, arătarea filiformă cu ochelari de adolescent miop,

meșă rebelă, mers belaliu și vorbă împletită de votcă face să explodeze instantaneu râsul sălii, tot așa, pe hârtie, crochiurile lui Mălăele – câteva linii, o buclă, un surâs, un ochi închis gales sau pungaș – extrag perfect esența dintr-un caracter, un destin, un personaj. Decoct de personalitate. Aforisme executate cu precizia unei săbii de samurai.

Și „corozivele” au parte de canapele apelpisite la etajul plurisemiei. Iată-l pe bietul ochelarist ajuns să-și contemple resemnat oboseala falică, părăsit fiind de elanurile erectile. A-ți cântări devirilizarea cu priviri înceteșate de Alzheimer, cu aerul că trebuie să-ți dezaburești lentilele ochelarilor. Sau cu acea curiozitate naiv-imbecilă cu care analizezi cadavrul flasc al unei insecte potențial impunătoare.

M-am gândit ce suită năucitoare de caricaturi ar putea face Mălăele recapitulând tranziția postcomunistă românească, mai mult sau mai puțin în siajul aceluși Mihai Stănescu dinainte de 1989. O lume, o istorie, o sumă de mentalități colective – în doar câteva linii, a căror explicare adecvată ar solicita mai multe pagini eseistice, deopotrivă cuprinzătoare și percutante.

Dar aporetica imagine a capului ca pepene, din care s-a tăiat pofticios o felie, spre tâmpa stupoare a (auto)mutilatului?

Cred că artistul grafic Horațiu Mălăele are grabnică nevoie de o compartimentare mai fermă a registrelor. În albume și expoziții, vreau să spun. Riscă altminteri ca lucrările cu miză limitată (șarjele amicale, portretele de actori ș.a.), pe scurt, caricaturile pure și simple să umbrească sectorul, infinit mai ofertant, al galeriei existențialist-absurde. Ochiul cel *rău*, dar care face *bine* – ochiul bisturiu – nu trebuie să estompeze natura vibrantă, binefăcătoare, a privirii.

Alt autor? Altă viziune? Altă lume interioară?

Nicidecum. Multivalența actorului proteic și ambiguitatea „omului secret” Horațiu Mălăele.

DAN C. MIHĂILESCU

**Copilăria – cadoul pe
care ni-l face viața
pentru ce vom avea de
îndurat.**

AUTOBIOGRAFICĂ

A fost odată un om...

Ce-a vrut... a fost un pic...

Și el acolo un om...

Un fel de... cum să zic?...

Natura noastră condamnată

Să-ncapă în „a fost odată”.